

Jugoslavija se lahko upira ruskemu vplivu

Obsodba maršala Tita ni presenetila ameriškega poslanika. Ruska komunistična stranka zavrnila povabilo

New York, 7. jul.—Cavendish Cannon, ameriški poslanik v Jugoslaviji, ki je dospel v New York iz Belgrada, je dejal pred časnikarji, da ruska obsodba maršala Tita, predsednika jugoslovanske vlade, ga ni presenetila. Cannon je odletel iz Belgrada, preden se je Tito postavil po robu Moskvi in Kominformu. Iz New Yorka je odpoval v Washington, kjer bo poročal predsedniku Trumanu o situaciji v Jugoslaviji.

„Čeprav je Titova vlada v sporu z Moskvo in Kominformu, je Jugoslavija edina država, ki se lahko upira sovjetskemu vplivu,“ je dejal Cannon. „Jugoslavija je najvažnejša in najmočnejša država med sateliti Sovjetske unije.“

Jugoslovani imajo stvari v redu in dobri obliki. Dosegli so velike uspehe v obnovi dežele. Na uspehe so ponosni.“

Na vprašanje, ali je kavsanje le igra Jugoslavije, da bi dobila ameriško pomoč na podlagi Marshallovega načrta, je Cannon odgovoril:

„Nekaj je v tem. V ozadju so morda stvari, katerih ne vidimo.“

Na drugo vprašanje, ali si je Tito v resnici nakopal jezo Moskve, je poslanik odgovoril: „Ne vem, toda iz vsega, kar sem videl in opazil, izgleda tako.“

London, 7. jul.—Radiopostaja v Moskvi je sinoči naznanila, da je ruska komunistična stranka zavrnila povabilo jugoslovanske komunistične stranke, naj pošlje delegate na njen kongres, ki se bo sestel v Belgradu 21. julija.

Naznanilo dostavlja, da je bilo

Predsednik Truman se ne bo podal

Izjava generala Eisenhowerja povzročila konfuzijo

Washington, D. C., 7. jul.—Predsednik Truman je namignil, da se ne bo podal, čeprav mu nekateri voditelji demokratske stranke svetujejo, naj se izreče proti nominaciji kot kandidat. Izjava generala Eisenhowerja, da ni kandidat za noben političen urad, ga je osrčila. Truman je ponovil napoved, da bo nominiran pri prvem glasovanju na konvenciji stranke v Philadelphiji.

Izjava generala je povzročila konfuzijo med onimi demokrati, ki so apelirali nanj, naj postane kandidat za predsednika Združenih držav. Kljub izjavi se kampanja v prilogi generalu nadaljuje.

Frank Hague, vodja politične mašine demokratske stranke v New Jerseyju, je pozval Trumanu, naj pridobi Eisenhowerja za sprejetje nominacije. James Roosevelt, načelnik demokratske stranke v Californiji, je naznanil sklicanje seje, na kateri bo razprava o izbihi kandidata, ki pa ne sme biti Truman. Izrazil je upanje, da se Eisenhower ne bo obotavljal, temveč odzval pozivom, naj postane kandidat, ker se zaveda svoje dolžnosti.

Senator McGrath, načelnik osrednjega odbora demokratske stranke, je pozdravil izjavo Eisenhowerja. Dejal je, da se je general dejansko izločil kot kandidat, zaeno pa je napovedal, da bi Truman nominiran na konvenciji. McGrath je apeliral za enotnost v stranki in lojalnost Trumanu.

povabilo zavrnilo, „ker se je osrednji odbor jugoslovanske komunistične stranke izrekel proti udeležitvi konference Kominforme, ki je bila prejšnji mesec v Bukarešti, Rumunija. Jugoslovanska komunistična stranka se je s tem izločila iz družine komunističnih strank.“

Krvavi izgredi v Singaporu

Britska vlada se odločila za akcijo

Singapor, 7. jul. — Malajska federalna vlada skuša zatreti krvave izgrede v tem mestu in drugih krajih polotoka. Šest nadaljnjih oseb je bilo ubitih v zadnjih 24 urah.

Policija poroča, da so gerilci udarli v naselbino Kulai v bližini Singapora in ubili tri Kitajce. Navalili so tudi na policijsko postajo, preden so jih vojaške čete pognale v džunglje.

V Jahori so gerilci ustrelili upravitelja kavčukarske plantaže. Neuradno poročilo trdi, da je bilo najmanj 50 ljudi ubitih in čez dvesto ranjenih v izgredih v zadnjih dneh.

London, 7. jul. — William F. Hare, minister za kolonije, je naznanil, da bodo storjeni koraki za zatiranje izgredov v Singaporu. On je govoril v zbornici lordov, ki so zahtevali pojasnila o izgredih.

Hare je zanikal obdolžitve, da malajska administracija ni storila še ničesar za ustavitev izgredov in restavriranje miru in reda.

Uposlitev v maju padla za 100,000

Washington — (FP) — Urad za delavsko statistiko je 27. junija naznanil, da je število uspešnih tovarniških delavcev v maju padlo za 100,000, dočim je število delavcev v stavbni, rudarski in nekaterih drugih industrijah naraslo. Nazadovanje zaposlitve se je najbolj pokazalo v usnjarski industriji in v tovarnah kavčuka. V preteklih dvanajstih mesecih so cene poskočile 11%, povprečne delavske plače v pre-

JEKLARSKÉ KOMPANJE NOČEJO PODPISATI POGODBE Z UMWA

Pittsburgh, Pa., 7. jul.—Okrog 40,000 rudarjev, članov unije UMWA, se ni vrnilo na delo v takozvane „kaptivne“ premogovnike, katere posedujejo korporacija United States Steel in druge jeklarske kompanije. Slednje se upirajo podpisu pogodb z rudarsko unijo.

Nadaljnjih 45,000 rudarjev se ni vrnilo na delo v zapadni Pennsylvaniji in West Virginiji. Jeklarske kompanije imajo premogovnike v petih državah. Te so Pennsylvanija, West Virginija, Alabama, Kentucky in Utah. Izjavile so, da ne bodo podpisale pogodb z rudarsko unijo, ker vsebuje provizijo glede unijske delavnice.

Večina izmed 400,000 rudarjev dela v premogovnikih komercialnih kompanij, ki so podpisale pogodbo z unijo. Ta določa med drugim zvišanje plače za dolar na dan in zvišanje prispevkov za blaginjski in penzijski sklad unije na 20 centov na vsako tono izkopenega premoga. Slično po-

Izraelska vlada zavrnila predlog

Zborovanje poveljnikov arabskih armad

Kairo, Egipt, 7. jul.—Vlada Izraela, židovske države v Palestini, je zavrnila predlog švedskega grofa Bernadotta glede miru. On je potem naznanil, da bo nadaljeval razgovore v prilogi miru, čeprav se bodo bitke med židi in Arabci obnovile. Sklepnjeno štiritedensko premirje med židi in Arabci bo končano v petek.

Grof je prevzel vlogo posredovalca med židi in Arabci kot reprezentant Združenih narodov. On je dospel v Kairo iz Tel Aviva, kjer je sedež vlade židovske države. Moshe Shertok, zunanji minister, je obvestil grofa, da je vlada zavrnila njegov predlog.

Bernadotte je tudi predlagal, naj Jeruzalem pride pod arabsko vlado, razglasitev Haife za svobodno mesto in reguliranje dotoka židov v Palestino. Shertok je dejal, da so predlogi računali vlado Izraela in da jih ne more sprejeti.

Poročilo pravi, da so se poveljniki arabskih armad sestali na konferenci v Kairu. Možnost je, da bo na konferenci padla odločitev glede obnove bitk z židi po končanju premirja.

Taftov zakon ne krije malih podjetnikov?

Pittsburgh, Pa. — Horace A. Ruckel, član vladnega delavskega odbora, je odločil, da Taft-Hartleyev zakon ne krije malih podjetnikov, katerih trgovina ne spada pod zakon meddržavne trgovine. Zadeva se je tikala Walterja J. Mentzerja, ki uposljuje od dva do šest delavcev. Njegovi delavci, organizirani v pleskarski uniji ADF, so zahtevali od vladnega odbora, naj Mentzerja prisili, da prizna njihove zahteve. Prizadeti delavci lahko vložijo priziv v teku 20 dneh, nakar bo podal končno odločitev vladni odbor kot celota, ki sestoji iz petih članov.

Dva delavca ubita v eksploziji

Seattle, Wash., 7. jul.—Dva delavca sta bila ubita v eksploziji, ki se je pripetila v tovarni Lyle Branchflower Co. En delavec je bil ranjen, tri pa še pogrešajo. Okrog 50 delavcev je zapustilo tovarno, preden se je pripetila eksplozija.

teklem maju so znašale \$51.89, kar je nekoliko nižje kot v maju lanskega leta.

Domače vesti

Oblaki

Chicago.—Glavni urad SNPJ so v terek obiskali: Frank, Mary in Elmer Ogoreuc iz Homer Cityja, Pa., John Bemick in žena iz Delmonta, Pa., Frank Centa st., Mary Centa, Frank Centa ml. in Alice Centa iz Chisholma, Minn.

Nov grob v Chicagu

Chicago, Ill.—V sredo zjutraj (7. julija) je nenadoma umrl John Bavchar, 8036 Langley ave., član društva Francisco Ferrer št. 131 SNPJ. Kmalu po prihodu iz starega kraja je meseca junija 1913 pristopil k društvu Slaviji št. 1. Rojen je bil v vasi Selo blizu Gorice na Primorskem leta 1890 in bil naprednega mišljenja vsehokzi. Zapušča ženo Rosie ter dve hčere, Sylvia in Bernice, obe poročeni. Truplo leži v pogrebem zavodu na 1701 W. 21st street. Pogreb bo v soboto dopoldne. Društvo Ferrer ima redno sejo nočjo (v četrtek) v navadnih prostorih; pridite na sejo.

Išče sorodnico

Milwaukee, Wis.—Marija Usel, Sikoške št. 5, Pragersko, Slovenija, želi, da se ji zgasi Amalija Bizjak iz Sesterž. Lahko piše tudi na naslov: Mary Sola, 824 W. Mineral st., Milwaukee 4, Wis.

Išče strica

Žan Glavan, Borovnica št. 90, Slovenija, bi rad izvedel za svojega strica Janeza Glavana ali njegove sorodnike. Njegov zadnji naslov je bil Leadville, Colo., doma iz vasi Škrilje pri Igu. Želi, da mu piše, ako je še živ, ali pa njegovi sorodniki.

Raba zvočnikov je ustavna

Vrhovno sodišče podalo odlok

Washington—(FP)—Federalno vrhovno sodišče je podalo odlok, da se pravica rabe zvočnikov na trokih ne sme zanikati nikomur. Oblasti, ki skušajo kratiti to pravico posameznikom ali skupinam, kršijo ustavno pravico svobode govora.

Odlok je bil sprejet s 5 proti 4 glasovom. Proti so glasovali sodniki Reed, Burton, Frankfurter in Jackson. Zadeva se je tikala nekega pridigarja verske sekte Prič Jehove, ki je v Lockportu, N. Y., rabil zvočnik trok za svojo nedeljsko pridigo v mestnem parku. Lokalne oblasti so mu odvzele dovoljenje, on pa je nadaljeval s pridigo, nakar je bil aretiran in kaznovan.

Mnenje večine sodišča je podal sodnik Douglas. Dejal je, da je župan Hague v Jersey Cityju, N. J., leta 1938 unijemski organizatorjem zapretil za aretacijo, ako bodo rabili zvočne troge v mestu, kar je bilo kršenje svobode govora. „Lokalne oblasti nimajo moči, da bi s svojimi ukrepi zanikale pravice svobode govora, kajti to je kršenje ustavnih pravic,“ je naglasil Douglas.

Dalje je Douglas rekel, če bi lokalna policija imela oblast izdajati dovoljenja in prepovedi o rabi zvočnikov, bi to oblast izbrabljala v politične namene. Zato mora ta ustavna pravica ostati veljavna za vse enako.

Ameriške ladje odplule iz turške luke

Istanbul, Turčija, 7. jul.—Ameriške bojne ladje so odplule iz te luke neznanokam. Mnenje prevladuje, da so odrinile proti Palestini, Trstu in morda proti Kreti, grškemu otoku. Štiri bojne ladje so istočasno odrinile iz Neapla, italijanske luke.

Sokoli pozdravljali dr. Beneša

Jugoslovanski mornarji se udeležili parade

Praga, Čehoslovakija, 7. jul.—Sokoli so pozdravljali dr. Edvarda Beneša, ki je nedavno resigniral kot predsednik čehoslovajske republike. Okrog 80,000 Sokolov se je udeležilo parade v Pragi v zvezi s sokolskim kongresom.

„Mi ne moremo imeti resnične republike brez Beneša in Masaryka,“ so vzklkali Sokoli. „Brat Beneš naj živi!“

Slišali so se tudi vzkliki za Jugoslavijo in maršala Tita, katerega je Kominforma obdolžila, da se je izneveril Marks-Leninovi liniji. Okrog 4,000 jugoslovanskih mornarjev in Sokolov se je udeležilo parade. Nostili so veliko sliko maršala Tita.

Ruska grupa okrog 250 oseb je bila tudi deležna ovacij. Bila je edina, ki je nosila komunistično zastavo in sliko Stalina v paradi. Nekateri pohodniki so nosili tudi ameriške zastavice.

V Prago so dosepele delegacije iz Amerike, Francije, Poljske, Bolgarije, Finske in Trsta in se udeležile parade. Sokol je kulturna in telovadna organizacija, ne politična. Pozdravljanje dr. Beneša je dobilo političen značaj v sokolskih demonstracijah.

Plačane počitnice za oblačilne delavce

New York—(FP)—Okrog 375,000 članov unije oblačilnih delavcev CIO bo deležno dvotedenskih počitnic s polno plačo, ki bo znašala približno 30 milijonov dolarjev. Zadevno naznanilo je podal Jacob S. Potofsky, predsednik unije Amalgamated Clothing Workers.

Sodnik odredil deportacijo Nemcev

New York, 7. jul.—Čez 100 Nemcev, ki niso ameriški državljani, bo deportiranih v smislu odloka, katerega je podal federalni sodnik Henry W. Goddard. Vsi so označeni kot nevarni tujci. Nemci so zaprti na Ellis Islandu.

Vojaška revolva v Peruju zatrta

Lima, Peru, 7. jul.—Armada pod poveljstvom generala Federica Hurtada je zatrla revolvo vojaške posadke v Punu. Vlada je naznanila, da so voditelji revolte kapitulirali. Preki so se bil oklican po izbruhu revolte.

BRITSKI PARLAMENT SE IZREKEL ZA SPREJETJE AMERIŠKE POMOČI

London, 7. jul.—Parlament se je izrekel za sprejetje ameriške pomoči na podlagi Marshallovega načrta s 409 proti 12 glasovom. Ena uro pozneje je bila zadevna pogodba podpisana. V imenu Amerike jo je podpisal poslanik Lewis Douglas, v imenu Velike Britanije pa zunanji minister Ernest Bevin.

V smislu pogodbe bo Velika Britanija dobila od Amerike \$1,200,000,000 v enem letu. Delavska vlada premierja Attleeya je predložila pogodbo parlamentu v odobritev. Debatna je trajala dva dni. Vodstvo konservativne stranke se je izrekel za odobritev pogodbe. Opozicija je vodilo nekaj torijev in levičarjev med laboriti. Toriji so argumentirali, da pogodba ogroža zvezo med deželami britskega imperija.

Konservativec David Eccles, bivši svetovalec ministrstva za produkcijo v vojnem času, je dejal, da konservativci ne bodo prevzeli odgovornosti, ako ne bo ameriška pomoč Veliki Britaniji dosegla določenega namena.

Pritisk na Rusijo za preklic blokade

Note dostavljene ruskim poslanikom v Washingtonu, Londonu in Parizu. Konferenca reprezentantov zapadnih držav

Washington, D. C., 7. jul.—Amerika je pozvala sovjetsko vlado, naj preklicje blokado zapadnega Berlina. Velika Britanija in Francija sta naslovili sličen poziv sovjetski vladi. Note s pozivi so bile dostavljene ruskim poslanikom v Washingtonu, Londonu in Parizu.

Ameriški državni tajnik George C. Marshall je osebno izročil noto ruskemu poslaniku Aleksandru S. Panjuškinu, potem pa objavil izjavo.

„Poslaniku Panjuškinu je bila dostavljena nota glede situacije v Berlinu,“ pravi izjava. „Informiran je bil, da namen ameriške vlade ni objava vsebine note, dokler ne bo sovjetska vlada dobila dovolj časa za študijo in sestavo odgovora.“

Uradnik unije ADF aretiran

Obdolžen je kot član prevratne organizacije

New York — (FP) — Arduilo Susi, tajnik-blagajnik unije kuharjev in pomočnikov ADF, je bil aretiran na obtožbo, da je član prevratne organizacije. Aretacija je odredil imigracijski urad. Susi je že pred štiriimi leti vložil prošnjo za ameriško državljanstvo.

Susi bo morda deportiran v Italijo, kjer je bil rojen. Dosej je bilo že 20 unijških uradnikov aretiranih v svrhu deportacije.

Proti aretaciji Susija je protestiral Hugo Ernst, predsednik unije hotelskih in restavracijskih delavcev. Aretacija je označil za neustavno gonjo proti tujerodcem, ki so uradniki unij in skušajo izboljšati položaj delavcev. Za Susija se je zavzel tudi Louis Shapiro, odvetnik organizacije lastnikov restavracij. Dejal je, da je v občevanju z njim ugotovil, da je Susi unionist najboljšega kova.

Susi je zanikal obdolžitve, da je član prevratne organizacije, ki propagira strmogavljenje ameriške vlade s silo. Imigracijski urad ni razkril imena organizacije.

Angleska vlada podprla Franca

Sklenitev pogodbe za izvoz premoga

London — (ALN) — Angleska delavska vlada je sklenila pogodbo z vlado španskega diktatorja Franca, katera določa, da bo fašistična Španija dobila od Anglije 750,000 ton premoga letno.

Poleg ekonomske pomoči, ki jo bo Franco dobil od Anglije na podlagi sklenjenega dogovora, bo španski diktator imel odprto pot za izvažanje španskih produktov v vse dele angleskega imperija. Z dobičkom, ki ga bo Španija dobila od prekomorske trgovine, bo plačala Angliji za premog.

Nobenega dvoma ni, da je z dogovorom britska delavska vlada podprla španski fašistični režim. Anglija je s tem postala eden glavnih podpirateljev diktatorja Franca.

V prvih treh mesecih tega leta je angleški uvoz iz Španije znašal 54 milijonov dolarjev več nego v isti dobi lanskega leta. Nova pogodba določa, da se trgovina med obema državama podvoji, tako da bo narasla do 400 milijonov dolarjev letno.

Ker je Anglija odvisna od finančne pomoči na podlagi Marshallovega načrta, ne more skleniti trgovskih pogodb brez ameriškega privoljenja. Na ta način bo diktator Franco deležen ameriške pomoči indirektno.

Amerika, Velika Britanija in Francija so skupno protestirale proti ruski blokadi Berlina. Mnenje prevladuje, da vsebina note ne bo kmalu objavljena. Domneva je, da note vsebujejo poziv za takojšnjo rusko akcijo, ki bi omogočila vzpostavitev normalnega prometa na cestah, železnicah in rekah. Zapadne države so najbrže ponovno poudarile, da bodo ostale v Berlinu, dokler bo trajala okupacija Nemčije, da je situacija resna in da so žrtve Nemci v zapadnem delu Berlina.

Zapadne države so z namenom, da preprečijo Rusijo o resni situaciji v Berlinu, naznanile, da so se reprezentanti zveze evropskih držav sestali na konferenci v Washingtonu. Zvezo tvorijo Velika Britanija, Francija, Holandija, Belgija in Luksemburška.

Situacija v Berlinu se je poslabšala zaradi ruske blokade. Listi v zapadni coni poročajo, da so bile kontrole poostrene. Tovorni avti ne smejo prihajati v zapadne predele Berlina iz sovjetskega predela.

Policijski načelnik Seidel v sovjetskem predelu je odredil policijski pregled avtov in konfiskacijo živil, stavbnega materiala in telefonske opreme.

Angleska vlada podprla Franca

Sklenitev pogodbe za izvoz premoga

London — (ALN) — Angleska delavska vlada je sklenila pogodbo z vlado španskega diktatorja Franca, katera določa, da bo fašistična Španija dobila od Anglije 750,000 ton premoga letno.

Poleg ekonomske pomoči, ki jo bo Franco dobil od Anglije na podlagi sklenjenega dogovora, bo španski diktator imel odprto pot za izvažanje španskih produktov v vse dele angleskega imperija. Z dobičkom, ki ga bo Španija dobila od prekomorske trgovine, bo plačala Angliji za premog.

Nobenega dvoma ni, da je z dogovorom britska delavska vlada podprla španski fašistični režim. Anglija je s tem postala eden glavnih podpirateljev diktatorja Franca.

V prvih treh mesecih tega leta je angleški uvoz iz Španije znašal 54 milijonov dolarjev več nego v isti dobi lanskega leta. Nova pogodba določa, da se trgovina med obema državama podvoji, tako da bo narasla do 400 milijonov dolarjev letno.

Ker je Anglija odvisna od finančne pomoči na podlagi Marshallovega načrta, ne more skleniti trgovskih pogodb brez ameriškega privoljenja. Na ta način bo diktator Franco deležen ameriške pomoči indirektno.

Ameriški pritisk na angleško vlado je preprečil, da bi Anglija trgovala z državami vzhodne Evrope, četudi imajo mnogo več produktov, ki jih Anglija potrebuje, nego jih ima Španija.

Dewey bo invadiral južne države

Pawling, N. Y., 7. jul.—Governor Thomas Dewey bo invadiral južne države in nastopil na shodih. On je kandidat za predsednika Združenih držav na listi republikanske stranke. Na shodih bo skušal pridobiti volilce na svojo stran. Južne države so trdnjava demokratske stranke.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združeno državo (Ivan Chicago) in Kanado \$2.00
na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrti leta; za Chicago in okolico
Cook Co., \$2.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$2.00 per year, Chicago and Cook County \$2.50 per year,
foreign countries \$11.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Kopirani dopisov in nenarodnih
člankov se ne vračajo. Kopirani literarni vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Glas iz W. Frankforta

West Frankfort, Ill.—Iz te naselbine se nihče ne oglasi. Tudi jaz se težko pripravim k pisanju, toda od časa do časa se nekdo mora oglašiti, da naši rojaki po Ameriki vedo, da se vedno pretaka slovenska kri po naših žilah in da nismo še vsi mrtyi.

Pred 25 leti je bilo tukaj bolj živahno, toda vsako leto je manj rojakov in tako bom pogloma izgubil iz tega mesta. Da, staramo se! Včasih si mislim sam pri sebi, da še nisem tako star, ko pa se pogledam v ogledalo, se pa kar žalostno obrnem proč, nekaj pa mi pravi, da nimam več dosti bodočnosti. Pa naj bo že tako ali tako—črvi imajo radi človeško meso. Odkoder si prišel, tja se boš vrnil. Temu se pač nihče ne more upirati, kajti tako veleva zakon narave.

Sedaj imam počitnice, zato sem vzel pero v roke. John Lewis je že pridobil dva peresa za klubokom. Pravijo, da republikanec ničesar ne naredi za stare mrhe. Veste, da ni premožarskih baržov ugriznil za koleno, pač pa bomo za pokojnino vsi prispevali. Vendar pa je to nekaj koristnega.

Sedaj smo v času atomske energije. Atomska energija bi zelo koristila ljudstvu, ne pa atomske bombe, ki lahko pokončajo ves svet.

Sedaj smo v volilnem vrtincu. Jaz že vse vem in se tudi ničesar ne bojim. Nekateri so plaхи, drugi se pustijo prositi. Ko sem čital v tukajšnjem časopisu, da se bodo pred poštanim uradom pobirali podpisi za Henryja Wallacea, sem šel tja, da se tudi jaz podpisem, toda že od daleč mi ni nekaj ugajalo. Dospeč na mesto, sem videl, da so se nekateri zelo hudovoli in v zraku so bile pesti. Nekdo mi je nenadoma pomolil natiskan rdeč srp in kladivo. M-hm, sem si mislil, to bo pa že nekaj. Nekega mladeniča sem vprašal, ako bo neki mož pred pošto pobiral podpise, ker ga želim videti. Odgovoril mi je, da ne ve. Nato sem vstopil v poštni urad, toda v njem ni bilo žive duše. Sicer pa ob sobotah po 12. uri ne moreš drugega pričakovati.

Sedaj pa—vam bom nekaj povedal na uho. Neke ženska iz Herrina je prišla do moje žene in tako sta se podali na delo za tretjo stranjo. Moja žena je delala tri dni. Stvar je ta: Ako nisi strahopetec, lahko nekaj dosežeš. Dotična ženska, ki je pooblaščenka, da podpisira podpise, je po rodu Italijanka. Povedala je, da je potrebno nabrati v okraju Franklin 200 podpisov, a imajo jih že 275, to število pa bo podvojeno. Ta ženska ima pod seboj pet okrajev.

Dragi volivci, če imate kaj snovi v glavi, potem premisljajte o bodočnosti. Če ne bomo prišli sedaj k pameti, potem bomo še zelo trpeli. Kapitalist se bolj boji delavskega gibanja kot hudih križa. Še ko sem bil otrok, sem slišal kaplana, ki je dejal, da bo prišel čas, ko bodo skale pokale in grobovi se odpirali. Toda komu so se odpirali grobovi, duhovnikom ali delavcem? Delavcem in tudi nekaterim duhovnikom. Kaj pa nam bo prinesla bodočnost?

Danes čitam v lokalnem listu, da je prišlo do nesporazuma med Stalinom in Titom. Kaj je za vsem tem, bomo zvedeli pozneje.

Dela se tudi prilično dobro. Če se bo to nadaljevalo še nekaj časa, bo mogoče potrebno nabaviti si samokolnico, da bi v njej prevažali denar, kajti ima tako valuto, da skořaj oslepiš, ko ga šteješ. No, stepcev pa je že tako dovolj.

Tukaj nimamo druge industrije, kot premogovno. Premogovniki pa so največji na svetu. Naj še omenim, da so tukaj hiše zelo drage. Pred leti si do bil dobro hišo za \$1.000, sedaj pa stane \$4.000 in celo več. Torej potrebujemo drugega Hooverja, da zniža cene.

Jerry Zoria.

Zastopniki unije CIO in ADF iz New Yorka pozdravljajo Henryja Wallacea na svoji konferenci. Zborovanje je sklical delavski odbor za izvolitev Wallacea in Taylorja in udeležilo se jo je čez 700 zastopnikov raznih unij.

Iz urada "Big" Tonyja

Oakland, Cal.—Z Johnom Peternelom sva se hitro seznanila. Prišel je v gostilno in me "potrital". On me je poznal, kajti je bil tudi delegat na 11. konvenciji v Clevelandu. Povabil me je na dom in predstavljal svojo soprogo, ki je naju povabila na večerjo. Pred večerjo je imela moja miss koncertina glavno besedo.

Seznani sem se tudi z Albionom Strnadom. Z njim sva si nekoč dopisovala zaradi društvenih stvari in se seznanila na ta način. Fin dečko! Povabil me je na dom in mi predstavil svojo soprogo. Oba sta družabna. Ponudila sta nama premoščice. Ostala sva pri njih skoro ves teden. Kakor pri Peternelovi družini tako sva bila tudi tu kot doma. Razumen mož, naj si bo že o društvenih stvarih ali političnih.

Povedal sem mu, da sem dobil pismo povabilo od tajnice društva 302 SNP Frances Kramar iz Issaquaha. Povabila me je, naj se tudi pri njej oglašim. Starnad se nasmeje in reče: "Tista je moja sestra." Začudil sem se, drugi dan smo jo pa obiskali. Zopet so nam dali piti in jesti in "jerpergo." Oba sta družabna in vljudna. Imata tudi lepo domačijo. Omenil sem jim, da poznam Strnada v Fontani. Povedala sta mi, da so si pravi bratje, en brat pa je tukaj. Pozneje sem tudi njega obiskal. Predstavil mi je svojo prijazno ženičko in povabil na večerjo. Tudi njemu sem moral pokazati, kaj vse znam izpreštati iz moje koncertine. On je slikar, kaj delajo kongresniki in senatorji v Washington, D. C. Na tem zborovanju so razmotrili, da bodo priredili velik piknik v prosti naravi, ves prebitek pa bo šel za propagando tretje stranke. Torej v Rentonu in okolici so naši Slovenci skoro vsi za Wallacea.

Na to zborovanje sva bila povabljena tudi jaz in mama. Predsednik kluba sporoči zbornici, da je na seji rojak Anton Tomšič iz Oaklanda. Kaj sem hotel storiť drugega, kot spregovoriti par besed. Klub je zboroval v angleškem jeziku in tako sem govoril tudi jaz. Pozneje, ko smo se seznanili, sem pa videl, da so sami Slovenci. Žal mi je bilo, da nisem govoril v slovenskem jeziku, ker slovenski jezik vsi bolj razumemo kot angleškega.

Po končanem zborovanju je bila prosta zabava in plesal je lahko, kdor je hotel, ker moja koncertina je bila tisti dan korajzna. Imeli smo se res dobro in rokovali vse navskriž. Vsi so bili z nama zelo vljudni in prijazni. Članstvu kluba se zahvaljujeva za prijateljstvo in gostoljubni soredjem.

(Konec prihodnjic.)
Anton Tomšič.

Člani transportne unije CIO v New Yorku podpisujejo izjavo za prostovoljni "check-off". Te izjave je podpisalo čez 20.000 transportnih delavcev.

Nestrpnost klerikalnih totalitarcev

Zadnje dni je v New Yorku prišlo do incidenta, ki ga je treba notirati in komentirati. Newyorški šolski odbor je namreč postavil na "subversivno" ali prepovedano listo znano liberalno revijo Nation, kar pomeni, da ne bo smela več prihajati v šolske čitalnice, kjer bi se lahko z njo "okužili" učitelji in srednješolski študenti.

V zadnjih mesecih je to že drugi primer, ko je ta revija prišla na — prepovedano listo. Pred nekaj meseci jo je iz slinčnega razloga prepovedal šolski odbor v Newarku, N. J. Razlog v obeh primerih je bil, da je ta revija — "protikatoliška". In tukaj je ves pomen te akcije, in sicer pomen za vso deželo, ne samo za par mest.

Trditve, da je ta revija "protikatoliška", je največja absurdnost. Vaš urednik jo redno čita že 29 let, toda mu še na misel ne pride, da bi jo postavil v to kategorijo. Sicer pa je v deželi velika potreba po antiklerikalnem in svobodomiselnem tisku, ki bi na eni strani razgaljal verske čarovnije, praznovestvo in kramarstvo, na drugi strani pa gradilo mogočnega totalitarskega stroja in vpliva predstavnikov in služabnikov Vatikanu v tej deželi. Prav ta politični vpliv katoliške hierarhije je v ozadju te vojne proti Nationu.

Ta liberalna revija, ki izhaja v New Yorku tedensko, se je pregrešila s tem, ker je priobčila dve značilni seriji člankov Paula Blancharda, ki je pod pokojnim newyorškim županom LaGuardijem služil kot mestni kontrolor. Prvo serijo člankov je napisal meseca novembra, zadnjo serijo (devet člankov) pa zadnje mesece. Vsi ti članki bodo izšli v knjigi. (Prvo serijo je Nation ponatisnil v brošuri — "Roman Catholic Church in Medicine, Sex and Education", stane 25c in se naroča pri: The Nation, 20 Vesey st., New York 7, N. Y.)

Drugo serijo je napisal pod naslovom "The Catholic Church and Fascism" (trije članki), "Roman Catholic Censorship" (dva članka), "Roman Catholic Science" (dva članka) in "The Catholic Church and American Democracy" (dva članka).

Vse te predmete je Paul Blanchard obdelal kot socialni ali politični znanstvenik, ne kot kak protikatoliški propagandist ali ateist. Napisal jih je kot človek, ki veruje v načela in principe demokracije in torej tudi v versko svobodo. Vzrok, da se je spravljal nad katoliško cerkev, je cerkev sama, odnosno njen 100% totalitarizem, na katerem je bazirana in katerega tudi danes izpoveduje njena visoka hierarhija, in sicer ne samo v Evropi, marveč tudi v Ameriki. Spravil se je nad katoliško cerkev, ker vidi v njeni ideologiji in v njenem političnem stremjenju največjo nevarnost za ameriško demokracijo in svobodo.

Material za vse svoje članke je črpal zgolj iz striktno katoliških virov — citiral papeške enciklike, kanonsko pravo, članke in knjige in govore in izjave najvišjih katoliških avtoritet, katerih besede je med nižjo duhovščino in laiki smatrala kot zakon. Iz teh virov je Blanchard dokazal, da se politični nauki in stremljenja niso skozi dolga stoletja nič spremenili. Vatikan še danes stremi po vseh deželah, tudi v Ameriki, po enaki politični moči in oblasti kakor jo je užival in izvajal v srednjem veku, ko je odstavljati in nastavljal kronane vladarje, ko mu je bila vsa posvetna oblast absolutno pokorna. Da Vatikan izgublja na politični moči in vplivu, ni to znak kak notranje reformacije ali preusmeritve, marveč so mu to moč izpodjedle in pristigle močnejše zunanje sile novega veka, ki so prišle z razvojem znanosti, politične demokracije, javnega šolstva, novih gospodarskih sil in več drugih faktorjev. Za okrepitev svoje moči se je tudi povezal s fašizmom v Italiji, Avstriji in Španiji in pripravljen se je bil pobotati tudi z nemškimi nacizmom. Blanchard je vse to dokazal do pike iz striktno katoliških virov: s citati in dejanji.

Kolikor nam je znano, je Paul Blanchard v resnici prvi ameriški intelektualci, ki je v teh člankih razgaljal stremljenja in dejanja mogočnega vatikanskega aparata, katerega gradi v tej deželi katoliška duhovščina. Ta aparat je že dosegel take dimenzije in razširil svoj politični vpliv do take meje, da glavni eksponenti klerikalizma že sanjajo, da bo prišel dan, ko bo Amerika postala stoprocentna katoliška dežela. Kadar pride do tega, bo tudi konec verske svobode. Blanchard citira katoliške virov, ki pravijo, da kadar pridejo katoliki na krmilo, bo konec ločitve cerkve od države. Katoliška cerkev bo dobila popoln monopol nad "reševanjem duš", nad šolstvom, nad javno moralno in kulturo. Vse druge cerkve se bodo morale skriti, kajti drugoverniki odnosno "krivoverniki" bodo lahko molili in častili Boga le v svojih privatnih domovih...

Vse to se absurdno sliši, ampak tako je stremljenje visokih katoliških avtoritet tudi v Ameriki. Kdor hoče spoznati totalitarske težnje katoliške hierarhije, predstavnikov Vatikanu, je citiranje teh Blanchardovih člankov odnosno knjige, kadar bo izšla, kardinalna potreba. Citati bi jo moral tudi vsak inteligenten in demokratično orientiran katoličan. Sploh pa je vprašanje, če se bo našel založnik, ki bo te Blanchardove članke pripravljen izdati v knjigi, kajti z njim se lahko zgodi tako kakor se je zgodilo z Nationom — da bo postavljen na katoliško črno listo, pred katero se tresejo večinoma vsi politiki, zlasti pa publicisti.

Katoliška duhovščina zasleduje povsem svojstveno, odnosno dualno politiko tudi napram šolstvu. Na eni strani zahteva od katoliških laikov, da ne smejo svojih otrok pošiljati v javne šole, kjer so na razpolago katoliške. Na drugi strani pa gre njena politika za tem, da klerikalci dobe kontrolo nad javnimi šolami, kar se je zgodilo že markskeje, ne samo v Newarku in New Yorku. Kjerkoli se to zgodi, tam prej ali pozneje izgine tudi intelektualna svoboda v šolskih razredih. Newyorški šolski superintendent dr.

Časovni komentarji

MILAN MEDVEŠEK

Besede in dejanja

Ljudi mi soditi po besedah, ampak po dejanjih. Besede same na sebi so besede. Nekdo se lahko odeva s svetniško haljo, ali pogledati moraš pod haljo, da se prepričaš, če je res svetnik. Kadar se nekdo vzdeva s to ali ono politično znamko, s takimi ali takimi nazori, je še vedno vprašanje, kaj on razume pod dotično znamko in kako izvaja v praksi svoje nazore. Po imenu je na svetu veliko kristjanov, po sreču pa malo. Ime samo na sebi torej ni merilo za bistveno misljenje in značaj človeka. Opat lahko prekratimo v vrtnico, pa je še vedno bodeči opat, vrtnici pa je lahko damo še tako grdo ime, pa bo še vzlic temu krasno dišeča cvetica.

Ali se bo zgodovina o slovanski nesložnosti kopti ponovila?

Spor med Jugoslavijo in Kominformo, kar faktično pomeni spor med Jugoslavijo in Rusijo, je nas vse presenetil. I kako ne bi! Vsi smo bili pod vtisom, da vlada najlepša harmonija med državami v slovanskem bloku, pa čez noč izvem o velikem nesporazumu med njimi.

Pisec je čital najprvo izjavo oziroma javno obtožbo Kominforme. Nekateri točke te obtožbe zvenijo naravnost fantastično. Nato sem prečital še odgovor jugoslovanske komunistične stranke, ki na vsej črti zavrača obdolžitve Kominforme. Samostojno misleč človek bo počakal s svojo sodbo, kajti na podlagi izjav obeh prizadetih strank si je nemogoče ustvariti pravilne slike, ker pač ne vemo, kaj je v ozadju teh besed.

Vemo pa nekaj: slovaščina, nesloga tlačil! Tudi vemo, da se danes ne zrcali moč slovanskega bloka v neslogi, marveč v skupni povezanosti in medsebojnem sodelovanju na gospodarskem, političnem, socialnem in kulturnem polju. Prav tako vemo, da so bili v preteklosti Slovani nesložni, zato so bili lahka tarča grabežljivih sosedov. Skozi stoletja so jih tlačili Bizantinci, Rimljani, Huni, Osmani, Tevtoni.

Kako je nesloga tepla Slovanu, lahko vidimo tudi iz sodobne zgodovine. Še vedno se spominjamo druge balkanske vojne l. 1912-13, prav tako zahrbnega napada, ki ga je izvršila Poljska nad Čehoslovako v njeni najkriticnejši uri, ko jo je napadel Hitler; dalje se spominjamo posledic nesložnosti med Hrvati in Srbi itd.

Če bi bili slovanski narodi združeni pred zadnjo svetovno vojno, se jih Hitler ne bi nikdar upal napasti in tako ne bi tekli potoki slovanske krvi. Toda zadnji krvavi boj je izučil Slovane in po strašni Golgoti so se združili v mogočen slovanski blok in pričeli uvajati nov gospodarski in družbeni red, ki naj bi bil podlaga mirnega sožitja z vsemi narodi in v dobrobit vsega delovnega ljudstva.

Slovani bodo ostali močni le v slogi. Vsak boj med njimi, zlasti v teh kritičnih časih, ne more prinesiti drugega kot škodo njim samim. Naravno, tega njihovega najnovejšega spora se najbolj veselijo reakcija po vsem svetu, ki komaj čaka, da bi se pričel rušiti slovanski blok.

"Prevzvišeni" gospod škof "so prišli" v Ameriko

Škof Rožman je končno prihajal v našo obljubljeni deželo. Sedaj bodo pri Ameriški Domovini lahko dobili še enega pomočnika. Jaka pa bo lahko šel za ministranta. Sicer že sedaj ministrira Mihi Kreku in Franču Gabroviku.

A. D. je zapisala pred pritožbo "prevzvišenega" škofa, da je ob času okupacije Slovenije vse vršil po navodilih samega svetega očeta. Da, pa po naročilu italijanskega papeža!

Koroške vesti

Slovensko koroško ljudstvo se zbira na mogočnih taborih

Celovec.—Danes je položaj na Koroškem takšen, da ne preostane slovenskemu koroškemu ljudstvu nič drugega, ko da se zbira na mogočnih ljudskih taborih ter na njih izraža svojo politično voljo. Tako so se v nedeljo 6. junija zgrinile nepregledne množice zavednih koroških Slovencev v Globasnici v Podjuni in v St. Janžu v Rožu. Na ljudski tabor v St. Janžu so prihiteli ljudske množice iz Smarjete, Sel, Slovenjega Plajberka, Borovca, St. Jakoba, pa tudi iz Kotmarje vasi in Bilčovsa. Globasnica pa je sprejela v svoji središčni zasedbi koroško ljudstvo iz vse Podjune, iz Obirske, Zvaveka, Železne Kaple, St. Lipsa, Pliberka, St. Vida, razen tega še iz daljnega St. Petra na Vasi-njah. Govorniki so poudarjali sedanjše nezno stanje na Koroškem ter izpodbujali ljudstvo k nadaljevanju borbe. Danes ni več mogoče uničiti Slovencev na Koroškem, ki so danes prav tako kakor pred 50 leti prepričani, da bodo politično, gospodarsko in kulturno neodvisni. Z obeh taborov sta bili odposlani maršalu Titu brzojavki, v katerih izjavlja koroško ljudstvo, da ne bodo vse grožnje, ves teror nikdar zatrli borbene volje koroških Slovencev. Navdušeni vzklili "Tito, Koroška te kliče!" so pokazali najtesnejšo povezavo slovenskega koroškega ljudstva z brati v svobodni Jugoslaviji. V nedeljo 13. junija je bil velik ljudski tabor pri Kranjcu pod Jerbekom. Ljudski tabori bodo kakor v silnem valu navdušenja in borbene volje zajeli vse koroške ljudske množice. Na vse napade in nasilja bodo odgovorili koroški Slovenci s še trdnješo strnjeno v vrstah Osvobodilne fronte.

Nezaslišana zahteva

Škofjski ordinariat v Celovcu je poslal okrajnemu glavarstvu v Velikovem dopis, v katerem terja odstranitev partizanskega spomenika s pokopališča v St. Rupertu pri Velikovu ali pa izbirni besede fašizem v napisu "Padlim za svobodo v borbi proti fašizmu." Ta zahteva je vzbudila pri koroških Slovencih upravičeno ogorčenje. Vprašujemo se: Mar so gospodje pri celovškem škofjskem ordinariatu prespali čas, ki je prinesel globokosežne spremembe na vseh področjih človeškega snovanja? Ti gospodje so prejeli zaslužen odgovor v protestnem pismu, ki so jim ga poslali inter-niranci in obsojenci slovenske Koroške, Zveza bivših partizanov slovenske Koroške ter Zveza slovenskih izseljencev. Protestno pismo ugotavlja, da je celovški ordinariat s to svojo zahtevo dokazal svoje sovražno razpoloženje do vsega slovenskega ljudstva na Koroškem. Na stotine smrtnih žrtev zločin-skega fašističnega divjanja na slovenskem Koroškem, med njimi cela vrsta ljudskih duhovnikov, izpričuje zločinski značaj fašizma. Poizkus skrunjenja partizan-skega groba v St. Rupertu pri Velikovu je mogoče primerjati le z zločinskim početjem nacistov, ki so rušili spomenike ter nasilno preprečevali slovenske pokopališke napise. Naše ljudstvo dobro ve, da je sodeloval pri tem početju tudi škofjski ordinariat v Celovcu, ki je pod vodstvom današnjega generalne-ga vikarja dr. Kadrasa odstranil iz cerkve slovensko pesem in slovensko pridigo. Zaradi tega zasluži gnusno početje celov-škega ordinariata najstrožje ob-sodbe.

Ne bodo nas več pretepali!

Bili so časi, ko so nestrpni nacisti nezakonito pretepali koroške Slovence. Ti časi pa so sedaj minili. To dokazuje dogo-dek, ki se je pripetil nedavno v Večni vasi pri Globasnici, kjer smo imeli svoje veslice. Pa se je prikazala štebenska "Wurf-komanda", ki je menila, da lahko brez posledic izliva ter raz-burja zbrane Slovence. "Wurf-komandovci" so napadli znane-ga protifašista tov. Poldeta

Smrečnika, pa so jo temeljito izkupil. Slovenski fantje so jih pogrnali na vse strani in jim dali dobro lekcijo. Za spomin bo marsikateri "wurfkomandovec" izdal dolgo kazal posledice bunk. Ne bomo več dopuščali, da bi bivši nacisti in hitlerjevci izživljali, napadali ali pretepali naše partizane in žrtve nacizma. Seveda niso varnostni organi ničesar ukrenili proti izvalcem ter napadalcem.

Umril je narodni trpin

V St. Jakobu v Rožu je umrl zaveden slovenski in protifašistični bореc Jože Lederer. Daleč naokoli je bil znan kot Vr-bnikov oče. Leta 1942 so ga za-prili in odpeljali v Celovec, nato v Dachau, pred tem pa je bil na prisilnem delu na Dunaju. Po neštetihi mukah in hudem trpljenju se je po zlomu fašizma telesno in duševno uničen vrnil v domovino. Vse svoje dni je delal za društvo in narod. Velika množica ljudi ga je pospre-mila na njegovi poslednji poti. Ob grobu je spregovoril poslo-vilno besedo Šimej Martinjak, ki je dejal: "Lahko rečemo, da bi narodni trpin Vrtnik danes še živel, če ne bi moral toliko pretrpeti v zadnjih letih naj-hujšega nasilja." Domači pevci so zapeli gnjilivo žalostnico. Ni-kdar ne bomo pozabili svetlega vzornika Vrtnikovega očeta!

Zločin nad našim združništvom

Opazamo značilno zanimivost: Kar se je vrnila avstrijska de-legacija iz Londona, ne kažejo avstrijska oblastva niti najmanj-šega truda več, da bi prikrila svojo pravo resnično politiko do koroških Slovencev. Vsem izzi-vanjem in nasiljem je sledila namreč sedaj bodba višjega so-dišča v Gradcu proti zakonito-stih slovenskih združ, ki so bile svojčas zaradi slepega sovra-štva koroških nacistov oropane vsega premoženja in samostoj-nosti. Danes je povsem zakrin-ka zlohotna igra iz leta 1947, ko je koroška deželna vlada iz-dala celo vrsto papirnatih odlo-kov glede obnove slovenskega združništva ter njegove vzpo-stavitve. Premoženje pa je o-stalo kljub vsemu brez izjeme v rokah razvpitih nacistov, ki

Delo kulturno-prosvetnih svetov v novomeškem okraju

Novo mesto. — V zadnjem ča-su se je delo kulturno-prosvet-nih svetov v novomeškem okra-ju precej pozivilo. Proslave za 27. april, 1. maj in 9. maj so bile po vseh centrih in sektorjih, po solah pa so bila predavanja. Programi za vse proslave so bili smotni in kva-litetni. Najboljša predavanja v okvi-ru ljudske univerze so v Dolenj-skih Toplicah, katerim je bila dodeljena kot priznanje nagrada 800 din, Žužemberku 500 din in Mirni peč 300 din. Za potrebe ljudskih odborov je okrajni pro-svetni svet nakazal večje vsote Dolenjskim Toplicam, kjer se Dom ljudske prosvete predeluje v zadržni dom, Prečni, kjer mladina s prostovoljnimi delom obnavlja dvorano, in Smarjeti, kjer imajo velike potrebe in so končno le pričeli z delom. V času tekmovanja knjižnic je okrajni ljudsko prosvetni svet prejel od Ministrstva za prosveto 47 knjig in brošur, katere je razdelil med nekaj odborov. Krajevni ljudski odbor Trška gora je ves v hrih in brez knjžnic. Ker pa je mladina zelo napredna in rada čita, je bilo poslanih 13 knjig kot prva pošiljka za postavitev knjižnic. Z dobičkom prireditve so kupili še 20 sodobnih knjig. Dne 26. aprila je bila na proslavi otvor-je "Ljudska knjižnica OF Trška gora" s 33 dobrimi knjigami. Ljudstvo je bilo knjižnice zelo veselo, ker je zelo oddaljeno od vsakega kulturnega centra. V Škocjanu je bil ves sektor brez knjižnic, poleg tega pa je še kulturno in politično zelo za-ostal. Zato so tja poslali 20 knjig. Pri pregledu dela pa so knjigotvili, da na podstrešju župnišča cela knjižnica bivšega

so si ga svojčas protizakonito prilastili. Izkazalo pa se je, da je bila ta "velikodušnost" koroške de-želne vlade za zaslepijevanje javnosti na raznih konferencah. Zgodi-lo se je nekaj nenavadnega ter edinstvenega: Člani koroške de-želne vlade so vložili kot sodni odborniki Nemške koroške za-družne zveze priziv proti zakoni-tosti lastnega odloka, ki so ga izdali v svojstvu vladnih čla-nov. Višje sodišče v Gradcu je potrdilo priziv in s tem razve-ljavilo pravno osnovo za obsoj-poživiljenih slovenskih združ na Koroškem.

Nesramna igra se nadaljuje: Na zahtevo Zveze slovenskih koroških združ je pristojno mi-nistrstvo na Dunaju pristalo na imenovanje začasnih upravnikov za oropano premoženje slovenskih koroških združ. Sedaj pa čuje in strmito. Član koro-ške deželne vlade Herke, ki je svojčas podpisal "Velikodušni" odlok o vzpostavitvi slovenskih združ, je nedavno izjavil za-stopnikom slovenske Zadržne zveze, "da ne more biti niti go-vora o imenovanju po vas pred-laganih upravnikov." S tem je v celoti drastično razkrtila beda in nesramna igra avstrijskih oblastev s pravicami ter premo-ženjem slovenskega ljudstva. Toda zaman je vsako skliceva-nje na "zakonitost" sodišča. Vztrajno bomo nadaljevali bor-bo za popravilo zločina, ki je bil izvršen nad našim združništvom.

Novice iz Smarjete pri Pliberku in Sveč

V ugledni Tomaževi družini v Smarjeti pri Pliberku smo praznovali svatovščino Tomaže-ve Milke in Hutarjevega Fran-ca. Svatovščina je potekala v lepih starih slovenskih, kmečkih običajih. Daleč naokoli je od-mevala lepa slovenska pesem šmarjete mladine. Mladoporo-čencema ključem: Bilo srečno! V Sveču so prišli gostovat i-gralci in pevci Prosvetnega društva "Bilka" iz Bilčovsa. To je bil prvi stik z brati onstran Drave, od katerih nas že tri leta loči umetna zaporana čona. Zaradi tega smo bili tem bolj veseli tega obiska. S svojim jetem in igro so nas navdušili ter nas izpodbudili k živahnemu delovanju ter poglobitvi dosega-njih stikov. (Poslano SANŠu)

prosvetnega društva. Te knjige bodo pregledali in dobre oddali v novo knjižnico. Tako bo tudi v Škocjanu kmalu otvorena nova knjižnica. V vsem območju Krajine je do pred kratkim obstajala samo ena knjižnica s 67 knjigami. V Sela-Hinje je bilo poslanih 14 knjig. V nedeljo, 9. t. m. pa je okrajni odbor OF podaril novozgrajene-mu združničnemu domu v Zvirčah lepo knjižnico z večjim številom knjig. S tem bo tudi tam mladi-na deležna razvedrila in izo-brazbe. Tudi v Gornjih Suhihah so do-bili na dan otvortive združnega doma lep knjižnico. V Soteski pri Straži sta se obe že obstoječi knjižnici, kateri prej nista odgovarjali svojemu namenu, združili v eno. Igralska družina bo dala od svojih pri-spevkov 2000 din za nabavo no-vih knjig, tako da bo zopet oživ-ljena nova knjižnica. V ostalih sektorjih poslujejo knjižnice nekeje dobro, drugod pa zopet slabše, kar je v glav-nem odvisno od kulturno-pro-svetnih svetov in knjižničarjev. Da bi zajeli vse sektor in da bi bilo možno vsakemu čitati, bi morali imeti knjižnice še v Dol-žu, Grčevju in Ajdovcu. Pri pregledu terena so tudi u-gotovili, da je potrebno v novo-meškem okraju še 13 sektorskih kulturno-prosvetnih svetov. Deset sektorjev je že pregledanih in so se tudi že nanovo postavili ali reorganizirali kulturno-pro-svetni sveti, ostalo delo pa bodo v kratkem dovršili. V novomeškem okraju grade združne domove na desetih gradiliščih. Okrajni kulturno-prosvetni svet je na glavnih gra-diliščih organiziral strokovna predavanja o kmetijstvu, meha-

Californijski guverner Earl Warren in newyorški guverner Thomas E. Dewey, ki sta bila na republikanski konvenciji izvoljena za zastavonosa. Izbral jih je, zlasti Deweyja, Joe Grundy, republikanski politični bos v Pennsylvaniji in predsednik državne tovarnarske zveze.

NOVE REGULACIJE ZA INO-ZEMSKO OBISKOVALCE

S 15tim junijem letos so bile uvedene nove regulacije za po-setnike iz tujih dežel in Zed. državah. Cilj tega je približja kon-trola nad vstopom zunanjih obiskovalcev ter nad njihovimi aktiv-nostmi in kretanjem po tej deželi. Poostrene so torej bile v tem

Po novih naredbah, navaja Federal Register, sme priti v to deželo tujecemec po poslih ali pa na obisk ako (1) namerava o-stati tukaj samo začasno in je pripravljen ter more zapustiti to deželo v teku dovoljene periode obiska ali podaljšanega časa bi-vanja; (2) zavežati se mora, da ne vzame nobene uposlitve, ki mu ni dovoljena po naseljenj-skih zakonov in naredb; (4) ako more položiti, na zahtevo, ne manj kot petsto dolarjev jamči-ne, da se bo ravnal po pogojih svoje pripustitve; (5) se zaveže, da zadosti pogojem zakona za registracijo tujcev s prijavlje-njem svojega naslova uradu ko-misarja za naseljenjstvo in na-turalizacijo, ako ne zapusti te dežele tri mesece po svojem pri-hodu, kakor tudi vsake tri me-sece nadaljnega bivanja v Zed. državah.

Odsej bodo obiskovalci pripu-ščeni v Zed. države za dobo šest mesecev in to le, ako obiskova-lec ostane v istem naseljenjskem distriktu. Prej je mogel obisko-valet dobiti dovoljenje za enolet-no bivanje. Obiskovalci, ki nameravajo obiskati več predelji dežele, morejo ostati v Zed. državah samo tri mesece. V vseh slučajih mora obiskovalec zapu-stiti to deželo 60 dni pred pote-kom dobe, ko se lahko vrne v deželo, iz katere je prišel ali ka-terto namerava morda potovati iz te dežele. Obiskovalec, ki že-li ostati v tej deželi dlje časa kot predpisane ali dovoljene tri mesece (ali pa šest mesecev), mora vložiti prošnjo za podalj-šanje bivanja vsaj 30 dni pred potekom zgoraj omenjene 60-dnevne periode. Prošnjo se vložijo v uradu naseljenjskega di-rektorja v okrožju, kjer obisko-valet biva. Prej so se take prošnje vložile v uradu naselje-niškega uradnika v mestu, kjer se je obiskovalec izkrcal ob vstopu v to deželo. Podaljšanje bivanja je dovo-ljeno, ako se ravna obiskovalec po naredbah in predpisih v zve-zi z njegovim vstopom — dovo-ljeno je podaljšanje za dobo šest mesecev, ako ostane obisko-valet v istem naseljenjskem o-krožju, za tri mesece pa, ako namerava potovati izven tega o-krožja v druga okrožja. Obisko-

Več tisoč novih lekarn

Ministrstvo za ljudsko zdrav-je ZSSR bo letos odprlo več ti-soč lekarn in skladišč medicins-kega materiala, predvsem v ti-skih krajih, ki so jih zavzeli med vojno Nemci, pa tudi v novih industrijskih središčih Urala, Sibirije in Kazakstana. Število lekarn v državi je že sedaj mno-go višje kot pred vojno.

Dne 10. junija je umrl delav-ski tajnik Schwellenbach v starosti 53 let. To mesto je imel od 1. julija 1945, ko je nasledil Fran-cis Perkins.

BRITANSKEGA LEVA IZPODRIVAJO Z ZAPADNE POLOBE

Svetovni tisk zadnje tedne precej obširno obravnava spor med Argentino, Čilejem in Veli-ko Britanijo—spor o Falkland-skih otokih in drugih angleških posestvih v južnem polarnem bazenu.

Falklandski otoki leže blizu južnega roba ameriškega konti-nenta. Odkrili so jih angleški pomorščaki že leta 1592, toda ti otoki so ostali dolgo neobljude-ni. Surova in bedna narava ni privlačevala naseljencev. Otoki so pripadali Angležem in Span-cem. Bili so opora na poteh okrog Južne Amerike. Leta 1829 so gospodarili na Falklandskih otokih nekaj časa Argentinci, leta 1833 pa je okupirala to otoč-je, ki šteje okrog 200 majhnih otokov, Velika Britanija. Zdej prebiva na otokih 3000 ljudi, od teh skoraj polovica v enem sa-mem mestu in upravnem sredi-šču Port-Stanleyu.

Zadnje čase se je povečalo za-nimanje tudi za Antarktiki sam. To področje vzbuja zdaj veliko pozornost imperialističnih dežel. Tam so namreč ležišča premoga, nafte, raznih kovin in urana.

Na popolno gospodstvo nad pod-ročji Antarktiki pretendirajo zlasti ZDA. Signal za okrepitev ameriške ekspanzije na zapadni polobli je dala peta konferenca ameriških dežel v Rio de Janeiru (avgust-september 1947). Na tej konferenci je bila določena nova "varnostna" cona Amerike, cona, ki sta jo diktirala Truman in Marshall. Meje te cone se razprostirajo približno 1200 milj zahodno od Panamskega preko-pa, na vzhodu med vzhodnim delom Brazilije in Dakarom na afriški obali, na severu in jugu sekajo meje severni in južni te-čaj. Površina nove "varnostne cone" vključuje angleška, fran-coška, holandska, danska in nor-veška ozemlja.

V decembru 1947 je dva tedna "gostoval" v Argentini koman-dant ameriških čet na področju Karibskega morja general Kri-tenberg, ki se je živahno poga-ljal v vojnem ministertvu in go-vorec o uspehih konference v Rio de Janeiru, rekel: "Zdej, ko so diplomati konča-li svoja pogajanja, se začnemo pogajati mi—vojaki."

Na povelje iz ZDA so vladajo-či krogi Argentine in Čileja, da pretendirajo na del antarktičnega ozemlja, predvsem na Falk-landske otoke, ki pripadajo Ang-liji.

Ne da bi se zadovoljili z dip-lomatsko korespondenco, sta poslali Argentina in Čile v Ant-arktiki svoje ladje in zgradili tam stalna vojna oporišča. Ar-gentina je zgradila oporišče na otokih Gama in Deception. Še z večjo vneto se je lotil tega de-la Čile.

Predsednik Čileja Gonzales Videla, ki si je pridobil klavno "popularnost" z drugimi med-narodnimi pustolovčinami, je stopil na čelo "osvajanja" Ant-arktiki. V spremstvu vojnih la-dij je prispel na Grahamovo Zemljo, ki pripada Angliji, in ustanovil tam dve članski vojni oporišči. Videla je dal Grahamovo Zemljo ime enega izmed bivših članskih prezidentov — otok O'Higgins in z bliskovito nagli-co razglasil priključitev tega ozemlja Čileju, hitro pa je tu-di organiziral v Čileju posebno antarktično upravo.

Gonzales Videla je ovidno namignil na sporazum v Rio de Janeiru, ko je v svojem govoru na otoku Greenwich rekel: "Vsač poskus tuje države, da bi si osvojila ozemlje, na katero pretendira Čile, bo veljal za na-padalnost proti vsem ameriškim deželam."

Ta marionetni prezident je de-klamatorsko opozoril čete, ki so ostale v Antarktiki, da "čuvajo usodo Amerike." Dežela, ki ima komaj toliko prebivalcev kolikor je London-čanov, lahko zato tako drzno in bojevitno lasa angleškega leva, ki se mu vedno bolj poznajo znaki starosti, ker stoji za hrbtom Čileja, pa tudi Argentine, glavni dirigent te farse—monopoli-stični kapital ZDA.

Kakor poročajo listi, so po-zvnočile akcije Čileja in Ar-gentine v Angliji silno razbur-jenje. Minister Hector MacNeil je 16. februarja v spodnji zbor-

nici izjavil, da Angleži "ne bodo ignorirali izzivanja, ki ga pome-nijo za njihovo avtoriteto de-monstracije članskih in argentin-skih ladij."

Da bi zastrašila argentinske in-čilske ekspanzioniste, je poslala Velika Britanija na Falklandske otoke križarico "Nigeria". Toda maršalliziranje Anglije, ki je postala zaradi Bevinove in Attleejeve politike odvisna od ZDA, najbrž ne bo obvarovalo izpodrivanja z zapadne polobe.

Argentina in Čile imata ved-no več posnemalec. Celo majh-na Guatemala je sklenila stopiti vedno bolj kilavemu angleškemu levu na rep. Kakor vemo, je v sosesčini Guatemale angleška kolonija Britanski Honduras. Nekako pred 90 leti je bil pod-pisan med Guatemalo in Angli-jo sporazum o zgraditvi ceste od guatemalskega glavnega mesta prek britanskega Honduras proti morju. Ceste niso zgradili. Morda Guatemala ni imela do-volej denarja, morda pa so za 3 milijone guatemalskih prebival-cev povsem zastavovala ostala pristanišča. Skratka, dela na ce-sti se niso začela.

Toda namesto tega so našli po dolgem času vzrok za zahtevo po priključitvi te angleške koloni-je Guatemali.

Vzpodbujena po Stricu Samu je poslala Guatemala Veliki Bri-taniji pet not, tajništvo Zdru-ženih narodov pa protest. Zapr-la je meje, zvišala carine na an-gleško blago za 200% in izgnala vse angleške dopisnike. Kot vi-šek vsega pa so 2. marca z an-gleškega poslanstva v Guatemali sneli angleško zastavo.

Mehika je podprla akcije Gua-temale in zahtevala zase del Britanskega Honduras. Guatemalo podpirajo tudi druge republike Latinske Amerike—Haiti, Hon-duras in Salvador.

Združene države Amerike na-vdihujejo in izpodbujajo preten-zije Guatemale. Britanski Hon-duras je namreč blizu Panamskega prekopu in južnih meja ZDA. Tudi ta angleška kolonija, čeprav je Anglija zaveznika in poslušna dežela, čeprav caplja za Wall Streetom, je namreč ame-riškimi imperialistom trn v peti. N. L.

Planinska koč na Starem gradu nad Kamnikom — simbol nove dobe

Kamnik. — Dobre pol ure ho-diš v breg in že si na razvalinah starega gradu nad Kamnikom v nadmorski višini 585 m. Ni pla-ninca, ki ne bi bil presenečen nad čudovitim razgledom na pla-nino od Učke gore preko Nano-sa in Blegaša do očaka Triglava. Kamniške planine pa imaj pred seboj kot pravi planinski vrt.

Prišla je svoboda in delovne množice so na grajskih razvali-nah slavile dneve zmage. Tu se je porodila misel, da izkoristimo razvaline kot temelj za novo pla-ninsko koč. Delovne množice so si želele koč od dveh v nepo-sredni bližini naših tovarn. Plani-nci so izdelali načrte za koč, a mlado in staro je kar tekmovalo v prostovoljnem delu pri do-našanju gradbenega materiala od pri gradnji koč. Dijaška mladina je ustanovila posebno delovno prigado, ki je mesec dni sodelovala pri gradbenih delih. Kadar si prišel na Stari grad, si našel mlade planince pri delu. Nobenega dela se niso strašili — tudi elektriko so napeljali v to višino.

Koč ima v pritličju kuhinjo in obednico v I. nadstropju pa veliko udobno sobo, od koder u-zivajo gosti razgled na vse stran-i.

Ta koč je postala pravi klubi-ski prostor kamniških planincev, tu se delajo vsi veliki načrti za Kamniške planine in določajo delovne akcije. Tu so se vzga-jali naši mladi planinci v prosto-voljnem delu in tako izvežbani sodelujejo zdaj pri popravilih in zgradbah na Kokrškem in Kam-niškem sedlu.

Na binškošno nedeljo 16. maja ob 15 je bila slovesna otvoritev te planinske koč pod geslom: Skupno smo gradili — skupno se bomo veselili!

Zgodovinska povest
iz preteklega stoletja

DIMEŽ

STRAH KRANJSKE
DEŽELE

Cesar Anton Danilo

(Nadaljevanje)

Poslej ne prihajaj več k nam. Pisal bom tudi tvojim staršem in jih obvestil seve, da smo te izključili iz šole. Fant, poboljšaj se!

O, kako se je kesal tedaj naš študent Janez. Spomnil se je očeta in matere. Posebno zaradi matere se je žalostil—zaradi matere, ki ga je ljubila. "Kako se bo žalostila, ker ne bo našel pel!"—Spodili so ga iz tretje gimnazije.

Zajokal je prav bridko!
"Ne upam se domov, ne upam si prestopiti domačega praga. Zasanjal bi najrajši tja v noč."

Duša se mu je potapljala in najraje bi se več ne prebudil.

"Kaj bo z mano, če bom šel med škričake, jaz zgubljeni študent!" je premišljeval.

Takoj jutri se pobrigam, če v kaki pisarni potrebujejo pisarja. Saj pisavo imam lepo, in hitro; ne ustrašim se nobene pisarje . . .

Očetu bom pisal skesano pismo, mater pa prosil odpuščanja. Sram bo očeta, ki je tako ponosen bogataš. A tudi nagle jeze je. Prekel me bo, ko bo dobil pisanje od šolskega vodstva, da so mu sina pognali iz šole!

Drugo jutro se je pozno prebudil; ves prepoten je bil od hudih sanj. Skočil je iz postelje, se opravlil ter zbežal izmed štirih sten, ki so mračne tiščale nanj, na prosto, na sveži zrak. Ves omotičen je begal po mestu, ne vedoč ne kod ne kam.

Dva dneva je lagal svoji gospodinjki, ko ga je vpraševala, zakaj ne gre v šolo . . .

Tretji dan pa mu je bila sreča mila. Dober prijatelj mu je svetoval, naj se zgasi pri nekem odvetniku, ki mu je zbolel diurnist; morda mu uspe dobiti njegovo mesto.

Posrečilo se mu je. Odvetnik ga je sprejel, ko je videl njegovo lepo pisavo. Pogodila sta se za plačo petnajstih godinarjev na mesec.

Ves zadovoljen in vesel je šel nato v gostilno. Bil je mlad in neizkušen, zato je kaj hitro premagal gorje, ki se je nakopičilo v njegovi duši.

Vstopil je v službo; ker je bil marljiv, ga je odvetnik imel rad . . .

Oče mu je v prvi jezi zabičal, naj se ne prikazuje več v domačo hišo, mati je od žalosti zbolela. To ga je silno potrlo.

Zima je minila in prišla je pomlad. Fant se je privadil na razpisne življenje in je zabredel v majhne dolgove. Nekega dne pa je prejel pismo od matere, v katerem mu je poslala po znanju nekaj rajnišev in mu pisala, naj pride le domov. Čemu bi stradal in se klátil po Ljubljani. Oče da se je pomiril ter se več ne jezi nanj.

Premišljeval je, ali mu bo oče kupil namestnika za vojaško službo? Vojaštine ni maral.

"Raje delam kaj doma!" si je dejal.

Končno se je odločil, da pojde v Bitnjo, v rodni kraj; naj se zgodi, kar se hoče. Vendar se je s težkim srcem odpravil na svoj dom . . .

Za časa študenta Janeza Sibera je bila Ljubljana zelo živahna. Sejmi so bili vedno zelo

obiskani. Ljudje iz mest, trgov in z dežele so se tedaj v množicah zgrinjali v Ljubljani.

Janeza je obiskala mati z grenkimi občutki, ga tolažila in ga podprla tudi z denarjem.

Mater je peljal na obed v znano staro gostilno Pred škofijo, ki se ji je reklo "Pri kolovratu", kamor je Janez često zahajal. Tam je služilo lepo, košato dekle po imenu Pepca; intimnejši gostje so jo imenovali "Fini". V to Fini je bilo zaljubljeno staro in mlado. Očarala je vsakega, s komur se je pogovarjala. Njen smehljaj je bil tako ljubeč in njene temne oči so bile tako privlačne, da nikakor nisi mogel obrniti pogleda od nje.

Ce je imel le denar, je v tej gostilni posedal pozno v noč.

Za god je prinesel Fini cvetice; ves v zadregi ji je voščil.

Ona mu je stisnila roko in se od srca zasmejala. Kaj pa mislite, gospod Janez, stroške si nakopavate.

On pa ves rdeč: Za vas vse, nič mi ne bi bilo predrag, ker ste mi tako všeč. In Fini ga nežno udari po licu.

Od tega trenutka je ves prosti čas posedal "Pri kolovratu".

Mati pa se je čutila, kako da tako prijazno občuje z dekletom.

"Kako je bilo za sejmških dni v Ljubljani. Tu si videl res vse mogoče zadeve tedaj, da si si lahko oči napasel. Slone, žirafe, kamele in lepe jahačice v cirkusu "Fumagali" ter špansko inkvizicijo v Areni.

Na magistratu je bil na dolgem drogu pribit meč kot znamenje sejma, v veži pa je stala velika tehtnica, kjer so tehtali belo predivo v balah.

Ob času križanskih procesij so se ljubljanski študentje po procesiji hodili na grad pretepat. Slišal si turško muziko.

Ni čuda, da je Sibera marsikaj videl in se marsičesa naučil, kar mu je ostalo v spominu.

Okoli pevca pred šotorom z napisom "Schau-dergeschichten" je vedno stala gruča poslušalcev. Na visokem drogu je visela v devetih poljih na platno slikana z grozo obdana povest, o morilcu. S palico je kazal na posamezne dogodke in prepeval s hripavim tenorjem "Hört ihr Leute die Geschichte! Johann Zotter war dar Mörder, der seine Frau und sieben Kinder hat umgebracht!"

Pevčeva žena pa je s kitaro spremljala pevca.

Ker se je torej odločil Janez Sibera, da pojde domov, je res odpotoval v Bitnjo. Težak mu je bil korak. Hodil je leno, kot bi se prav ne upal dalje. Sedel je na obronke gozda in gledal proti domačiji . . . Vendar se je opogumil in pričel korajžneje stopati proti domu, seveda z bisago na ramenih.

Ko je stopil na prag domače hiše, ga je prvi ugledal Štefan, domači hlapec, in ga pozdravil takole:

"Janez, prav je, da si prišel domov!"

Mati pa mu je prihitela naproti ter ga objela.

"Da si le doma!"

(Dalje prihodnjič)

zdravljali. Vsi so prišli na palube in krov, klicali so nam in mahali z robc. Potniških ladij smo srečali zelo malo.

V Suezu smo čakali tri ure, da smo prišli na vrsto za Sueški prekop. Te dni je promet skozi Sueški prekop mnogo večji kot je bil pred enim mesecem.

Potovanje imamo še vedno izredno lepo. Ze od ekvatorja se vozimo po mirnem morju, ki je večkrat gladko kot olje. Celo na Rdečem morju ni bilo nobene vročine. Ze dva dni vleče od severa hladen veter—v Evropi je najbrž pritisnila zadnja zima. Partizanka vozi zdrave, zadovoljne potnike.

Tako smo se popoldne, dobro razpoloženi, spet zbrali, danes kar na krovu Partizanke, Grgo, Zdenka, Peter, Tone iz Semiča, Mate iz Splita. Pogovarjali smo se o življenju v Avstraliji.

Začeli smo pri denarju, ki igra v življenju precejšnjo vlogo. Zdenka: Avstralski funt, ki mu pravijo Dalmatinci na kratko lira, je bil pred vojno večkrat več vreden kot angleški funt. Danes velja avstralski funt 180 dinarjev, angleški funt pa 201 dinar. Avstralski funt ima 20 šilingov, vsak šiling ima 12 pen. Cene in plače so v Avstraliji napisane navadno v treh številkah in ne samo v eni kot v Jugoslaviji. Srednjedobri čevlji li-majo na primer danes ceno 2-4-6 (2 avstralska funta 4 šilinge 6 pen). V Avstraliji izplačujejo plače vsak teden. Vsak teden je treba plačati stanovanje, poravnati račun v trgovini, v pekarni, pri mesarju itd.

Tone: Avstralski delavec ima na teden 5-funtov 6 šilingov osnovne plače. K tej plači se priračuna še doklada po strokovni izobrazbi ali po teži dela. Z doklado in z nadurami zneso zaslužek okrog 8 funtov. Zelo skromno stanovanje stane delavca na teden poldrug funt, poldrug funt stane tudi hrana. Delavec, ki ima družino, zasluži komaj za stanovanje in za hrano. Plače so za vsako delo določene. Odredbo, ki je določila plače, je izdala med vojno država. Za vojni čas je bila ta odredba dobra, ker je država takrat nadzorovala tudi cene. Po vojni pa cene zelo hitro rastejo, zaslužek je pa ostal v bistvu pri starem. To stanje postaja za delavca nevedrno.

Veliko breme so pri takih razmerah tudi davki. Davki so med vojno zelo narasli. Takrat jih delavec ni posebno občutil, danes pa mu njegov pičli zaslužek zelo zmanjšajo. Iz Tonetove beležnice prepisem nekaj njegovih zaslužkov:

2. plača leta 1943. 8 — 7 — 9
odbitki 2 — 0 — 6
izplačilo 6 — 7 — 3

7. plača l. 1943. 17 — 6 — 7
odbitki 5 — 12 — 6
izplačilo 11 — 14 — 1
(ta plača je bila zaradi mnogih nadur najvišja v vsem letu)

Zaslužek od l. 7.
1943 do 30. 6.
1944 546 — 8 — 9
odbitki 126 — 2 — 3
izplačilo 420 — 6 — 6

Peter: Delavec je zavarovan za primer nesreče pri delu in za boleznj, za katere zdravniška komisija ugotovi, da je njih neposredni vzrok v zaposlitvi. Za druge bolezni in za starost ni zavarovan. Za vsak mesec dela ima delavec en prost plačan dan.

Mate: Nizji državni uradnik zasluži na teden 8 do 12 funtov, višji državni uradnik 12 do 22, ravnatelj 25 do 30 funtov. Najbolj skromna soba v mestu stane na teden poldrug funt, stanovanje z dvema sobama, predstoba, kuhinjo in kopalnico stane okrog 4 funte, razkošno stanovanje 7 do 10 funtov. Stanovanje pa zelo težko dobi, ker je v Avstraliji velika stanovanjska kriza. Hišni posestniki so v Avstraliji med najbolj bogatimi ljudmi. Še dražje je stanovanje v hotelih. Soba v najslabšem hotelu stane tedensko 3 funte, v prvorazrednem hotelu 8 do 15 funtov, prvorazredna soba v najboljšem hotelu, kjer dobiš tudi zajtrk, stane tedensko 18 funtov. Kljub tako visokim cenam je iskanje sobe v hotelu brezupno. Vse hotele so zasedli trgovski potniki, veliki farmarji, bogati rentniki.

Grgo: Avstralska narodna pi-jača je pivo. Čaša piva stane 7 in pol pen, liter dobrega vina 10 šilingov 6 pen, večerja v nočnem lokalu 2 do 3 funte. Do-

Sreča

Zora Košuta-Jugova

Za veliko, štirinoglo mizo sedi skupina mladih ljudi in nekdo razlaga svojo misel o načinu, kako privedi človeško družbo do resničnega prijateljstva, priscrčnih odnosov, dvigniti jo v boljši svet. Vsem žarijo oči, vsi so prežeti od tega notranjega ognja in hotenja.

Rdeče večerno sonce pošilja skozi široko okno svoje poslednje žarke, ki se podgrajajo v vseh teh ognjenozivih očeh. Tam spodaj pa brezkraino sinje morje, kakor da se v sreči pridružuje hotenju te mladosti, mogočno dviga svoje široke prsi. Se v zraku kakor da čuješ zvoke sreče. Kako čudovito je—biti dober. Kako ogromno ti že narava sama to poplača—vse, zrak, morje, bilke na trati, vse oživi in se te ljubeče oklene, kaj šele živa bitja—človek!

Biti dober! Pogled vse te mlade obraze: prešernega fanta, temnolaso dekle, onemu tam že sivijo lasje na sencih, nekdo zamisljeno gleda potopljen sam vase, temu, ki zdaj govori, trepeče glas iz same bojazni, da bi morda kdo ne razumel njegovih misli. In vendar vsi vedo—iskreni, iskreni moramo biti. Da, to je prvi korak k izgraditvi človeka. Če boš iskren in pravičen, boš razumel in ljubil in drugi bodo vzljubili tebe. V vseh je hotenje in volja.

Zdaj razlaga svojo misel tovariš s sivimi senc. Oči prešernega fanta se skrivaj srečajo z dekletovimi, ki mu sedi nasproti. Kdo ve, kakšna hudomušna misel je prešinila njegove možgane, da mu je zaigral v bčeh čuden, porogljiv nasmehek, ki ni odgovarjal tovariševemu govoru ter pritegnil v svojo izrež še dekletove oči. Bila je v tem srečanju morda le mala iskrica nečesa, čemur bi se ne moglo reči iskrenost. Drugo dekle je to opazilo in globoko v duši začutilo pekočo bolečino, kot da je izgubilo nekaj, čemur bi se lahko reklo sreča, ter šele sedaj opazilo, da ne sije več sonce sem notri, da je v sobi že mrak, da je zrak nasičen s tobačnim dimom in da so obrazi vseh že blede in trudni. V njeni duši pa je vrtala boleča misel . . .

Ah, ti čudovito človeško oko, kako bogato razpisava v svet vso notranjost človekovo. Nikoli ne lažeš. Lahko se ti ustne smehljajo, a če ti je v srcu težko, odseva žalost iz tvojih oči. Brez besed kričijo v svet, brez dokazov govoriš. Pogled, ki ga nikoli več ne ujameš, ti je morda povedal več kakor gosto popisani list papirja. Kolikokrat ti v sreči zatrepeta srce ob samem

bra obleka, ki je stala pred vojno 7 do 8 funtov, stane danes 20 do 25 funtov. Čevlji, ki jih naročiš pri čevljarju, stanejo 4 funte.

Zdenka: Med vojno smo imeli v Avstraliji karte za obleko, sladkor, čaj, meso, maslo in nekaj časa tudi za čevlje. Hrane je bilo na karte dovolj, za obleko pa smo dobili vse leto samo 56 točk. Za moško obleko so odrezali 20 točk, za srajco 7, za hlače 2, za dvojne rjuh pa celo 28 točk. Na črni borzi si gveda lahko vse kupil. Danes je sladkor brez kart, vendar v omejeni prodaji, karte so pa še za obleko (prосто je volneno perilo), za platno, za čaj in maslo. Težko dobiš žepni robc, malo je pralnega mila, v zadnjem času ni belega sukanca, omejene so tudi cigarete.

Ob tem pripovedovanju se spomnim, da ni bil Sidnej ob li. zvečer nič bolje razavetljen kot Ljubljana, da so bile temne tudi vse izložbe trgovin, da smo še pred polnočjo na ulicah vele-mesta srečali komaj dva, tri ljudi.

Grgo: Avstralec dela od letošnjega 1. januarja 40 ur na teden. Avstralec dela samo v največji stiski tudi v poklicih, kjer je treba delati čez 40 ur. Tak poklic je na primer trgovina. V trgovini ni Avstralec, trgovino imajo v rokah Judje in Grki. Poklic, ki ga ne moreš opraviti v 40 tedenskih urah, je tudi vrtnarstvo. Med vrtnarji ni Avstralec. Naši vrtnarji delajo od prvega svita do trde noči, velikokrat tudi ob nedeljah. Ne delajo pa samo možki, v vrtno je zaposlena vsa družina. Avstralka pa goji samo svoj cvetlični vrt.

(Konec prihodnjič.)

pregledu. Kako bi mogel popisati vso lepoto, srečo in ljubezen, ki seva iz njega. Koliko solz in bridkosti lahko povzroči en sam pogled. Kot je lahko brezkraino sreča, ki seva iz oči, za katero še pesnik zaman išče izraza, tako je lahko tudi njegovo gorje hujše, kot zapisana beseda. Neiskren pogled ti zapusti rano v duši, ki se le počasi in težko zaceli.

Ali morda ona sedaj obsoja mladega prešernega fanta zaradi tistega nesmeha v njegovih očeh, ali morda ne zaupa sedaj njegovi iskrenosti? Zakaj? Čemu? Nihče ga ni opazil razen in se morda sploh nikoli več ne povrne v te žive, nasmejane oči. Šla je mimo temna, bežna misel in ko je zaigral smehljaj na njegovih ustnih, je morda že samega sebe zaradi njega obsodil. Saj je vendar prej tudi v njegovih očeh sijala iskrena želja biti dober, biti iskren . . .

Ko se je zvečer vračala domov, je zavila k morju. Hodila je ob obali mimo pomolcov in kljubujočih vojnih ladij, mimo ribiškega pristanišča, do kopališča za svetilnikom, kjer so velike skale naslonjene k bregu. Zid v večeru je tu čudovito mirno. Sedla je na skalo tik vode, tako da so valovi, ki so se ob skali razpršili, rosili tudi njeno lice. Ze dolgo ji ni bilo tako hudo—kot nočoj. Ali je morda krivična, ker očita tisti pogled? Kje je zdaj? Pokazi ga, če moreš! Ulovi ga v zanko! In vendar je ravno tisti pogled, četudi le za hip, le omaja! tisto veliko vero, ki je vse dotleje tlela v njeni duši.

Valovi pod njo se enakomerno rahlo zaganjajo v skale in čolne, ki so privezani k obali, in šepetajo duši svojo večno, čudovito zgodbo. Veter nežno boža napete vrvi jamborov in njegova pesem se skladno spaja s šepetanjem morja. In ona prislutne in oči ji žarijo: "Da, prav imaš, morje, kar je zdravo in močno, dobro in iskreno, to bo ostalo—vse drugo narava uniči".

Nežno je pobožala skalo in nashičila uho tesno k njej, kot da lovi še zadnje utrinke lepe misli. Ta trenutek je izginila temna senca iz njene duše. Slekla se je in skočila v vodo, da so se valovi peneče razpršili okoli nje. Plaval je daleč ven na morje in kakor da voda izpira z njene duše vso bolečino se je počasi vračala blaženost v njeno srce. Razkošno se je premetavala v valovih in se smehljala, biserne kapljice pa so se lesketale na njenem licu. Ali so bile to solze sreče, ali poljubni morja? Utrujenja, a olajšana se je zopet vračala k bregu in stopila na skalo. Razširila je nosnice, ljubeče pobožala s pogledom vso to temno srebarno gladino z mežikajočimi svetilniki in zvezdnato nebo nad sabo ter stresla s sebe slane ka-

pljice in se oblekla. Prijetna toplota je objela njeno telo. Če bi kdo čital zdaj v njenih očeh, bi lahko povedal, da je videl v njih—spet veliko, pravo, iskreno srečo.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja PETER STREHAR, doma nekje od Idrije. Leta 1914 je odšel iz Bellaira, Ohio v državo Illinois. Če je komu kaj znano kje je sedaj, uljudno prosim, da mi to sporoči, ter pošljete njegov naslov, za kar bom zelo hvalečen. Če bo pa on sam to čital, ga prosim, da se mi javi na moj naslov. John Zalec, 690 Henderson Ave., Washington, Pa. —(Adv.)

SEND
FLOWERS

"PROLETAREC"
—Socialistično-delavski tednik—
Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Prosvetne maticke. Pisan v slovenskem in angleškem jeziku. Štane 83 za celo, \$1.75 za pol. \$1 za četrt leta.
NAROČITE SI GA!
Naslov:
PROLETAREC
CHICAGO 23, ILL.
2301 South Lawndale Avenue

SLOVENE RECORDS
10-inch records 79c COD, plus postage

- C-1201 Be happy, polka
- C-1202 My-hy-baby, polka
- C-1214 My-honey is wandering in Tyrol; St. Clair polka
- C-1220 Too fat polka; Jolly polka
- C-1192 Alpine waltz
- C-1211 Village tavern polka
- C-1215 Marianna polka
- T-103 Silk Umbrella polka
- T-106 Tivoli Park Polka
- T-114 Red Wine — Polka
- R-574 Na Marjance, Polka
- R-575 Clevelandki Valček

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovene artists, to:
PALANDECH'S
536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih žitate vsak dan?

S PARTIZANKO

Cene Kranje (Ladijski dnevnik)

(Nadaljevanje.)

Pred vojno so bile cene ribam zelo nizke. Vsi poizkusi, da bi se v tistem času ribiči organizirali, so propadli. Zato so agenti, ki imajo v Perthu v zakupu ves trg, določali cene, kakor so hoteli. Med vojno se je tudi cena ribam popravila. Ko je začela po vojni zopet zelo hitro padati, smo vsi ribiči 14 dni stavkali. Tudi v vrste ribičev je prišel nov duh, vzdržali smo ceno. Danes stane 1 kg šnape 2 šilinga, 1 kg judovske ribe 3 šilinge. Cena na trgu je seveda višja.

Do vojne je ob Zahodni Avstraliji ribarilo tudi precej Jugoslovancev. Med vojno so šli v vojsko ali v tovarne. Takrat so prodali svoje jadrnice. Ko so se po vojni vrnili, je cena jadrnic zelo narasla. Pred vojno je stala jadrnica 800 do 1000 lir, sedaj stane okrog 4000 lir. Marsikateri Jugoslovanc tega zneska ne premore.

Naši ribiči s Tihoga oceana, ki imajo glavno oporišče in glavni trg v Sidneju, so kupili lankso jesen tri motorne ribiške ladje. Kupili so jih, da bi jih peljali domov, ko bo prišla Partizanka. Nismo vedeli, pripoveduje Franc Bačić s Korčule, če imajo ribiči v Dalmaciji take ladje. Če jih nimajo, smo mislili, naj bi bile naše tri za vzorec, po katerem bi izdelali motorne ribiške ladje tudi v Jugoslaviji. Zelo dobre so in bi bilo škoda, če bi jih pri nas ne imeli.

Motorna ribiška ladja, razlaga Franc Bačić, ima okrog 30 ton nosilnosti. V koritu je kabina s štirimi posteljami, s kopalnico, stranišcem in ledenico, v kateri je prostora za 20 ton rib. Zraven ledenice je kabina za dva motorja, za ladijski motor in za motor za ribiško mrežo. Na palubi je kuhinja s potrebnimi omarami, mizami in stoli. Zraven kuhinje je shramba za hrano. Na zadnji strani kuhinje je krmilo, na prednji vitel za natezanje vrvi in majhen jambor s škripcem za dviganje plena.

S tako ladjo vse drugače loviš kot z jadrnico! Pelješ se od obale pet do dvajset milj. Ko prideš na kraj, kjer nameravaš loviti, zmanjšaš hitrost, da ladja skoraj obstane. Takrat spustiš s krme v morje ribiško mrežo, ki je 60 m dolga in 2 metra široka. Ta mreža je na obeh koncih s skoraj 2 kilometra dolgimi vrvmi privezana na posebni vitel, ki ga žene motor za mrežo. Ko se mreža v morju razprostane, poženeš motor in vitel začne vleči mrežo k ladji. Motor ima štiri prestave, da lahko priteguješ mrežo s hitrostjo, ki se ti zdi primerna. Četrta prestava ima hitrost 12 km. V nekaj minutah je mreža pri ladji. Tedaj priskočita na vsaki strani ladje vitlu na pomoč dva ribiča in z združenimi močmi sta oba konec mreže kmalu iz vode. V morju je samo še srednji del mreže z vrečo, v katero so se zatekle vse ribe, ki jih je mreža zala. Vrečo potegne iz morja škripce in prvi lov je končan.

Toda prišla je prepoved! Prepovedali so nam, da bi svoje ladje odpeljali v Jugoslavijo! Tako so ostale v Avstraliji.

Sueški prekop, 13. februarja.

Na vsem Indijskem oceanu od Avstralije pa skoraj do Adena je bila Partizanka vedno sama, na Rdečem morju pa smo srečali ali prehiteli vsako uro vsaj tri ladje.

Največ ladij je vozilo petrolej. Petrolejsko ladjo hitro spoznaš. Dimnik ima na zadnjem delu, nizka je, brez jamborov. Skoraj dve tretjini ladij, ki smo jih videli, je bilo holandskih. Plule so proti holandski Indoneziji ali pa so se od tam vračale. Najlepše ladje so bile norveške in švedske. Norveške in švedske ladje so vse enako grajene. Zelo lepo obliko imajo, vse so sveže svetlosivo barvane. Ameriške ladje imajo cel gozd jamborov. Naši mornarji pravijo, da preveč jamborov—ladjo skazi. Ladja, ki je bila najbolj zanimivo barvana, je bila navadno angleška ali francoska. Italijanske ladje so vse zelo majhne, toda mornarji in potniki s teh ladij so Partizanko najlepše po-